

DOMOVINA

MÉSZECSNE NOVINE ZA SZLOVENSZKI NÁROD

II. LÉTO

BUDAPEST, 1921 FEBRUÁRA 15-TOGA

2. NUMERA.

Nepravica i cslovecsa dúzsnošt.

Po bojni je zselénye ládanya razislo po céloj Europi i odpréte dveri je najislo tak v gizdavi palacsaj, kak v nevolni kucsaj. Lúdjé i národje szo tak stímali, zdaj je priso cajt, gda lehkó na vekveke zmoznsni grátajo. I z bészno v szilov szo sze vrgli na szvoje szoszede, na szvoje cslovecse tivárise i setívali szo one pod szébe szprávití.

Kak kúga sze raztorilo tó nóvo mislénje med lúztvom i pokvarilo je cslovecsó dúso. Niksa cslovecsa náprava je né méla zadoszta mócsi zádev vrzsti toj kúgi, né kultura, né znanoszti i né vadílványe. Cslovecsansztvo je pozábilo, ka je dúzsno szvojemi cslovecsansztvi i napunilo sze je z nepravícov, z nevoscésénosztoj, z nyevkov i z odírjáványem. Cslovecsansztvo je dojvrglo szvojo bozso odévó i vó sze pokázala zgrabliva cslovecsa sztvár. Lúdjé i národje lí tó májo pred ocsámi, kak bi mogli bogáti zmoznsni grátati, na vorcane plemenitoga mislénja, na dobre návade, na bozse zapovedi pa vecs niscse ne miszli.

Tá bászna szila nészatanoma tira lúdi i národe i je v kúmisno szleposzt zápela tak, ka ne vidíjo, ka szo zse szlédnai falácsék rázuma zgúbili. Gda cslovek vsze tó v pamet zéme, ka sze zdaj godi, i ka sze oznaníje, v dvojnoszti szpádne, csi szo tó oni lúdjé, stere je Bóg na szvoj kóp sztvóro.

Zdaj sze nepravice szprávlajo vu iméni pravice. Zdaj sze lázsi kovajo vu iméni isztine. Zdaj lúdjé i národje odíríjo i pregányejo szvoje szózszede vu iméni bozse lúbéznoszti. Dnesz on, kí je vesere escse szluga bio, drúgo lúztvo zá lápse escé méti. Zdaj národje, kí szo vesere szami járennoszli, drúgim národam járem dévajo na sinyek. Zdaj szo tiszti, té návjéksi tyranusje, steri szo escse vesere tyranusovo oblászti trpéli. Z lápcov szo goszpódje grátali i z betyáro v zsandárje. Zdaj sze vu iméni szloboscine lúztvo v temlice mecse. Zdaj lúdjé i národje kúsnoti morejo rokó, stera nyim vdárec podeli. Zdaj sze z botom vesi lúbéznoszti.

Mi Vendi szmo túdi v táksem csúdevrédnom násztaji. Kí szo nász zvézéli, nam tak právíjo, ka szo nász od vóze réšli. Kí nam vszákó szlobodno récs i mislénje prepovéjo, sze hválíjo, ka szo nam szloboscino prineszli. Kí járem dévajo na nas sinyek, sze zvisávajo, ka szo járem dojzéli z nászega sinyeka. Kí nász dojgyúllíjo, tak gueszijo, ka dobro csiníjo z nami.

I vszé té lázsi sze nészatanoma lí dale grózsajo okóli nász. Oni, kí je razsúrjávajo, dobro znájo, ka lázse oznaníje, ali záto je oznaníje. Oni znájo, i szami vescekrát písejo, ka szo nász tak zagradíli, ka sze niti genoti némremo, oni znájo, ka szo vsze sztdúencé nászega bogásztva zakopali i níksega nóvoga szo né szkopali, oni znájo, ka szmo v velkoi nevíli, ali záto nészatanoma glászijo, ka szmo mi zádovolni i blájzseni.

I cslovek dén od dnéva csúje velke recsi od szakseféle nóve modíje cslovecszega blájzsensztva, ali tó sze túdi dá vidíti, ka oni szami ne vórjejo, kí té recsi glászijo.

Rávnocs záto né trbé vcagati. Táksi vóobrnjeni náopacsén szvét némre dugo trpéli.

Mi lí z túhim, z pokorními i z trplívim poglédom glédajno na vsze tó, ka sze okóli nász godi. Glédajno i kebztújmo szkrblívo, ali záto osztanmo táksi, kaksi szmo bíli. Tó je velki beteg, velka tréslika cslovecsansztva, stera nede dugo trpéla. Cslovecsansztvo ozdravi i pá napré zéme szvojo cshedno pamet.

Nasa dúzsnošt je vsze bráníti, ka je nasa cslovecsa pravica, nász jus i nasa isztina. Mi szmo né lápci, né szlugi, né szklávi, né zsellárje. Mi mámo nase nyíve, nase polé, nase ógrade. Mi mámo dúso-télo, kak sztvorénje Bogá. Mi mámo nas jezík, nase lítteraturo i nase kulturo. Tó szo nase cslovecszega pravice, mocsno sze moremo k téj drzsati. Niscse néma pravice i jussa obri nász brezi nász nepresztano ládati. Mi szmo né blato, z sterim sze lúknye hízs vópoprávlajo.

Nasa dúzsnošt je vsze nase isztine batrvúno i trdno glásziti. Csi mo tak csiníli, té dopunimo nase dúzsnošt né lí za szébe volo, nego za cslovecsansztva volo túdi. Cslovecsansztvo lí tak príde nazáj na csapáse isztine, pravice i dobrega napréidénja, csi vszáki batrvúno vóprové ka me na szrci lezsi. Té m dúzse de tó zburkanye i mantranje drzsalo, kém dúzse de sze vszáki cslovek szkrívo, túlío i ponízávo.

Nase vérsztvinszke vrétine cshedno moremo vózpóznáti i k témi sze moremo drzsati. Niscse néma jussa nász z szilov na szirmaszto oszóditi. Ka de núcalo ednoj drzsávi, csi táksó krajino dobi, stera krajivtrgnyena od téla, z sterim je vkúpzaszjena bíla, povéhne i poszéne?

Dobro szí moremo premiszliti, kakse cíle májo túhénci znami, gda oni ocsvieszno oznaníjejo, ka nase vógrszko kulturo vó scséjo ztrébíti, gda nász v szvoj národ scséjo raztopíti, gda nas szlovénszki jezík preobrnóti i pokvaríti scséjo. Dobro szí moremo v pamet zdubati, kakse gorídjánye májo z nami, gda v novínaj vóglászijo, ka nász preobrnóti, líco nase krajine vópremeníti scséjo. I gda vidíjo, ka de tó z odrasením lúztvom zsmetno slo, na nase déco sze scséjo vrzsti, i tó netúzno déco scséjo po szvoji cílaj vugíbatí i po táksem protí nam pácsíti. Vsze tó prekélto náménanye z betezsnoga zselénja ládanya zhájja vó. Tó je rávno tá kúga, stera zdaj cslovecsansztvo mantra.

Nasa dúzsnošt je batrvúno vóprovédati, ka mi níka táksé ne prívolímo i nász préprávití, vóztrébíti, poccati, raztopíti i v níccsesnozti vrzsti ne dopúsztimo. Csi mo tak csiníli, té szpunimo nase dúzsnošt kak lúdjé, kak kotrige édnoga národa i kak kotrige cslovecsansztva.

SZTÁRI SZLOVENCÍ.

Hej szlovenci! hej szlovenci!
Goricsanci! i ravenci!
Blájjzeno szmo vkúpszívélí
Ar szmo vsze po vóli méli.

Nase blájjzensztvo je k-konci, ...
Tiscsijo nász, kraínszki lonci!
Némamo mi vecs dobróte ...
Nega vecs veszéle nóte!

Krúh i vino szmo mi méli!
Zdaj mo pa sze sztuksce mléli ...
Szamo réset bó po vóli,
V száki szloven je v nevíli!

Sztári jekiz? ... szlovenszka récs! ...
Kam szí veszno? ... néga te vecs!
„Kako“, „tako“, „csuj“ pa „ampak“
Nam sze vídi vsze na ópak.

Ali szlisaj nász zmorszen Bóg!
Rési nász ti, vsze kraínszki mók!
Teda bomo pá veszéli
V sztároiz szlovenszkoiz drszéli.

Zakaj mo dén od dnéva szirmacsckési?

Goszpon Redital!

Oni szo v nyúvom artikulusi od nasega vérsztvenoga zsitak prav vónajsi vsze vrétine nasega prvésega bogásztva. V tom túdi isztino májo, gda pisejo, ka szmo zdaj záto v velkoiz vérsztvinszkoiz nevíli, ár szmo zapréti od celoga szvéta. Zapréti szmo od Vogrszkoga országa, od Ausztrijske i od Jugoszlávije túdi, nasa szelénica ne vozi i je nę vkúpszévána z mrezov szvétovni szelénice, vsze nase ceszté, stere v Vogrszki országoz pelajo, szo zagrajne.

Ali tó szo escse nę vszi zroki, steri szo nase prvése bogásztvo dojpórtisili, i nas vérsztvinszki zsitak v nevoló szúnilí. Escse drúgi zroki túdi jeszto, i proszim ji, naj mi dopúsztijszo tő zroke eti naprédati.

Jasz tak vídim, ka mi dén od dnéva szirmacsckési gracsztijemo. Vszáki cslovek, gda kaj odáva i kaj kúptije, szirmacsckési gráta. Zakaj? Záto ár brezi réda velke váme moremo placstivati, gda sze blágo prék meje pela.

Gládajmo za péide volo na meszó. Tó blágo je v vszég szószedni országaj, prevecs drágo, prinasz je pa fál. Páver eden trétji tao tiszti pénz ne dobi za meszó, stere bi v Vogrszkom országoz ali pa v Ausztrijsko dóbo za nyé. Zakaj je tó? Záto, ár trzsec, gda meszó prék meje pela, po szaksoiz kilogrammi 15 korón váme more placstati, po táksem escse vékso vámo placstije, kak je céna blága, ár sze kilogramm meszá za 11—13 korón odáva. Z vámov eden kilogramm meszá trzsci na 26—28 korón visziko pride, z tő céne jugoszlávszka drszávna kassza 15 korón, páver pá 11—13 korón dobi. Csi bi tó vámo nę trbélo placstivati, tő bi páver za eden kilogramm meszá 26—28 korón dóbo i trzsec bi záto túdi méo szvoj dobiecek, escse véksega, kak zdaj.

Kak je tó pri meszé, tak je pri drúgom blágoi túdi. Kakkoli odá nas szirmacsckési szlovenszki páver, za tiszto blágo jugoszlávszka drszávna kassza vecs dobi, kak pa páver. Poprék lehko povémo, ka drszáva dobi 60 procentov, tó je z 100 korón 60 korón, páver pa 40 procentov, tó je z 100 korón 40 korón. Po táksem, gda páver kaj odáva, tő za tiszto ne dobi, szamo on péneze, nego orszacscka kassza túdi, i tá vecs dobi, kak páver.

Ali tó je escse nę vsze. Pávra escse bole dojoygúlijo. Za péneze, stere za meszó, belice, szivino notridobi, odévko, skér i. t. n. more kúpti. Ali tákse blágo sze ne rédi v Jugoszláviji, ár tú nega fabrik. Blágo, stero páver núca, sze z vónésnyi országoz more notripipelati. Gda tó blágo prék meje ide, pá je tú finác, pá je tú jugoszlávszka kassza i trzsec more veliko vámo placstivati, vékso vámo, kak je céna blága. Tá váma pálik v jugoszlávszko drszávno kasszo ide, i trzsec go more od pávra notripobráti. Vámo páver plácsa, gda blágo dojkúpi, ár je blágo z telikájsim dragse, kelko váme je trbélo placstati.

Po táksem lehko povémo, ka jugoszlávszka drszávna kassza z leszice dvé kóksi zná dojoygúli: edno tő, gda sze kaj odáva, to drúgo tő, gda sze kaj kúptije. I jeszto táksi bedácke, ki tak právjio, ka oni zdaj ménso porcio placstijejo, kak prvé. Tő bedácke ne vídijo tő, ka oni zdaj vszigdár porcio placstijejo, gda kaj odávajo i gda kaj kúptijejo. I tákso velko porcio, na kakszo je prvé niscse rávnocs nę miszlo. Sto bi miszlo na tő, ka gda on ednoga bíká odá, ka tő on jugoszlávszkoiz államszkoiz kasszi nájménye 5000 korón porcio plácsa? Sto bi miszlo na tő, ka gda on eden kapút kúpi, tő on nájménye 500 korón porcio plácsa?

Poprék lehko vópovém, ka je vszega tisztoza, ka szí cslovek z szmetnim, szkrblivim délom szprávi, szamo eden péti táj nyegov, ovo vsze v jugoszlávszko államszko kasszo ide. Po táksoiz modiji je lehko desztékrát vecs goszpode v naszoj krajinioz drzati, kak ji pod vogrszkim ládányom tú bíló, lehko, nyim velko plácsa ódávati, lehko péneze z punimi rokámi tátoriti, lehko v automobilaj szemta blizskati. Ali sto placstije tő? Mi, mi, i mi. Placstijemo, dokces moremo. Ali gda zsé nęmo mogli, ka tő bó, na tő niscse ne miszli.

Z dobrim pozdravlénym

Böllinec.

Kak oni miszlijo od nász?

„Učiteljski Tovaris“ je decembra 30-oga eden dúgi artikulusz prinieszó od nasi sól i od nasi skolnikov. Vszákome dobrome Vendi je vrédno na znánye zéti, ka je v tom artikulusi napiszano, ár nam szvekdó vópokázse, kak oni miszlijo od nász, kakse szrcé májo za nász i kakszi dúh ji tira.

Jugoszlávija je z Prekmurjem, právi tő artikulusz, lépi falat zemlé dobila, ali oni nescsejo szamo zemló méti, nego szrcé lúsztva túdi escsejo zadobiti. Ali prekmurszko lúsztvo je tezszo zadobiti, ár je prevecs zaosztáno, právi tő artikulusz. „Prekmurci szo za céli 50 lét odzaje za Kraínszkim lúsztvom.“ Záto Kraínski morejo prekmurszki národ vszepovszéd vcstiti, osznávlati, vózhobliti i dojkúlsztiti i vszákomo déli dobre tanácsé dávti. I dobro morejo paziti na tő lúsztvo, ár sze prekmurszki páver tak návcso, ka k szvojemi dúhovnikli ali pa skolnikli ide za tanácsé volo. Tő je nevarena návada, ár szo prekmurszki popevje i fararje na vékse „magyaróni“, skolnicke szo túdi ali „magyaroni“ ali pa tak velki goszpódje, ka z pávrom nescsejo gúcsati.

Záto oni morejo lice té krajine vöpremeniti i vsze preobrniti; ovak nedo mogli tla „magyaronszta“ dojporüstiti i nedo mogli té zapelani národ resiti.

Prekmurske solé szo tüdi prevcs zasostáne. Niksa pravica je né pritisznola roditeľa na to, ka bi déco v sólo mogli dati. Niksi inspektor je né méso skzrb na solé. Skolnicke szo velki goszpódje bili, ki szo li té vesili, gda sze nyim vidio. Célé mészce szo né vcsili. I csi szo vcsászi déco v sólo zrendelüvati, to sze tüdi li za toga volo godilo, ár szo z décov krumpice dáli lüpati.

V sóli je szigurno prepövédana bila szlovénszka récs. Csi je stero déte szlovénszki gücsalo, je kastigo döbilo. V téj sólj szo nika drügo né vesili, szamo vogrszko récs. Od historie, od racsüna i od drügoga vcsenyá je niksi gücs né bio. Vucsenicke, ki szo sész lét v sólo hodili, i nájbögse szvedocsásztvo döbili, rávnocs to nevėjo, kak trbé celé broje vküpdávati.

Tó je v tom artikulusi „Ücítelszoga Tovarish“ a napiszano. Ka mo mi Vendi k vsze tome pravli? Bojúvati mo sze z piszárom toga artikulusa?

Né je vrédno. Tó szo zse né lázsi, to je szploj pokvarjeno, zmészano ino zmotjeno mislénje. Oni szo zse telko lazsalí, tá pa nazáj vszenavküp, ka sze szami némrejo vözpoznati. Tú sze zse cslovek szmilüvati more i vrácsa more zvati. Té artikulus nam szvekö vöpökázse, kama pride cslovecsa pamet, gda szelénje ládanya mócs döbi obri nyé.

Ka szmo mi zasostáni i 50 lét odzaje za nyimi? Oh to je isztina. Prevcs szaloszno je, ali isztina je. Oni szo nász tak v kulturi, kak v vérsztvinszki dugovánýaj za 50 lét nazáj vrgli. Mi szmo zdaj tam, gde szmo v 1870-om léti bili. Némamo szelénzice, zapréti szmo od szvéta, némamo trztva, ka póvamo, némremo odati. Déca v zimi némre v sólo hoditi, ár néma obütélé, néma odvéke. Doszta nasi döbri sól szo oni dojzaprli, déca je né mogla v sólo hoditi. I gde v sólo hodi, ka sze tam vcsi? „Ücítélé“, „ücíteljico“ ne razmi. Knig néma. Esese v Szloveniji néma déca knig, kak bi pa té prinasz mogla méti. Oh tak je, isztina je, mi szmo z jugoszlávskim ládaným 50 lét nazáj szpádnili.

Oni gücsijo od kulture, ki „uradnike“, csesztnike, králeszke notáruse, officire májo brezi visisi sól, ki officire májo, steri szvoje imé z tezsökkösv znájo dojzpiszati.

Oni gücsijo od döbri sól, gda v Jugoszláviji té véksi tál lüszta nevé piszati i cstéti. Oni scséjo nász vcsiti, gda sze prinasz komaj nájde cslovek, ki bi né znáo piszati i cstéti. Zakaj néjdejo v Szrbijo, v Macedonijo, v Bosznijo i v Czrnogóro, csi bi tak radi lüszto vcsili?

Oni nász vöpremeniti i preobrniti scséjo? Jeli szo pa oni z nébe szpádnjeni bögecke, ki lüszto na szvoj káp scséjo sztvoriti? Sto je nyim k tomí mócs i pravico do?

Oh cslovecsa bláznszti, norlava i brezpametna gízdvoszt!

Oni scséjo tla magyaronszta dojporüstiti? Z kim? Z püksami, z jálnosztoj i z pritiszkáváným?

Vögrí szo nigdár né od toga gücsali, ka oni nász preobrniti i premeniti scséjo.

Oni tak stimájo, ka szmo sze mi z Vögrimi rávnocs tak szvajüvati, kak szo sze oni z Némcimi szvajüvati? Né, mi szmo tákse nigdár né déläti. Mi szmo z Vögrimi vszigidár mirovno vküpszívéli i szmo je za nase nájbögse prijátele drzsali, i tak szmo pravli ka szmo mi tüdi Vögrí. I csi sze mi za Vögře szpoznámo, sto má mócs to nam prepövédati?

Ka je v nasoj krajini szlovénszka récs prepövédana bila? Táksé lázse je lehko biló razszürjávati v vönészni országaj, ali eti domá naj pazijo z táksimi lázsami, ár tü lüszto döbro vé, kak to délo sztoji i má bidti, ka de nyim lüszto etak pravli: mi szmo zseléli, naj sze déca vogrszki vcsi i poetomtoga tüdi zselémo to.

Nase skolnike jazs némó bráno, ár tak miszlim oni zse nájdejo priliko na protestéranye proti táksój rúznój tözsbí, kaksza je tü naprédána. Nika dönök scsém povédati.

Eden ritár z edne vesznice póleg Müre sze je tözso ednome goszpódi, ka sze v vézsi doszta tövájije godi. Goszpód ga pita:

— Jeli pa zszandárje némájo skzrb na vézsz?

— Naj me nyájo z témi jugoszlávszkimi zszandármí, je bio odgóvor. Kolapos vogrszkoga zszandára je vcsé vrédén bio, kak trije jugoszlávszki zszandárje z püksami vréd.

Má bidti, ka de nisterní döber Vend etak tüdi pravó: — Récs ednoga vogrszkoga skolnika je vécs vrédna, kak deszét jugoszlávszki „ücíteljov“ z „nadzornikom“ vréd.

Glijanye gránic.

Vogrszki orszáj je nájnászlédnye podpiszo méra dokoncanye. Ovi orszázi szo vszi prvie podpiszali. Célé Európa je na Vogrszki orszáj glédala, ka de csinijo i netrplivo je csákata, naj Vogrszki orszáj tüdi podpise. Ali to je zsmetno slo, ár sze z níksim országom né telko nepravie zgódilo, kak z Vogrszkim országom. Gda je vogrszka delegácia v Parisi naprédávala té vnóge nepravice, tak szo nyj pravli, naj li podpise, vé sze gránice szlédi tüdi lehko vöpörávijo. Millerand, predszednik francuske republike je vogrszkoj delegácii edno pismo prékdó, v sterom je vöpövédano, ka komiszia za glijanye gránic zapoved döbi vözbroditi, gde je növa meja lüsztví i národam nevalo szprávlta. Té komiszie düznosz bode lüszto poszlühniti i na vöpörávlyne gránic Národnoj Ligi (népszövetségi) porácsanye notridati.

Zdaj v januáriusi szo nagykövetje, ki antanta politiko rédijo, vogrszkomé kormányi znovics edno pismo poszlali i znovics szo potrdíli nyúvo prvése obeccanye. Tó Millerandovo pismo velko vrédnoszt má lázse. Ka szov Vogrszkoga országa dugovánýaj esese né vöpövédane té szlédnye recsi. Z toga sze dá viditi, ka szo Vogrszkoga országa gránice esese v níksém táli né dokoncsané. Po telikájsim potrdjáváným döbro vüpanye mámo, ki sze nisternené nepravice vöpörávijo, najmre tam, gde je növa gránica vérsztvinszke zszile preszékla i lüszto v vérsztvinszko pogübelnoszt szúnila.

Tak csüjemo, ka je zse né dalecs tiszto vrémén, gda tá na teliko pocákána komiszia szvojo délo zacsné. Kak de déläta, to névémó, ali güsnio je, ka lüszto poszlühniti more i ka nede na to glédala, ka szlüzsi ednome ali tome drügome orszázi na haszek nego na to, kak je nájbögse lüsztví.

DRÁGI MOJI molí növa vogrszko molítev:

Jasz üörjem v ednom Bögl,

Jasz üörjem v ednoj domovini,

Jasz üörjem v ednoj bozsoj vekiversznoj pravici:

Jasz üörjem v gorisztanénýi Vogrszkoga országa.

Amen.

Sztó lét sztaroga urëmena proroka prozdrávlanye k národi szlovënszkomi na 1921-to létu.*)

Pá je prislo nóvo létu,
Z veszeljom je pozdrávamo!
Doszta dobra zdaj csákamo,
Za sztáro vecs nemáramo.
Vnóge mantrë, vnóge brige
Szo nász vu nyem tá mantrale.
Vsze tó radi pozábimo,
Zdaj, da sze bógsega tróstamo.
Hodi brodec, sztiári otec,
Vrëmenov tekája znanec,
Kí szí zse vecs sztotin sztiári,
V glávi más vsze — në v omári.
Prisesztinoszt nam prav oznani,
Naj nász trost nas vecs nevkani:
Kakse bode létu eto,
Devetsztó edendvajsztó

Tű szam, tű zse, dobet moj szin,
Vrli národ, právi szlovin
Zse dávno szam zselo jazs tó,
Da pridem k vam eszi domó.
Povëm vam, ka bode za vász
Kak bode v tom létu privász!

Sztári mládi, zszenszke mozski,
Vsze deklinë i junáki,
Z vúpányem sze pridrúzte
Ka bom pravo, prav szlisajte,
Prvo je Bogá lúbézen,
Vsze datí je li on sziozszen
Z dúsom, z tëlom szí ga drzste,
Nyega nigdár nozavrzste.
Kí od nyega kraj odsztópi,
On szam szebë v mantro vtópi
On szam szebj jamo kopa,
Szreco, blájzsensztvo zakopa.
Jákosz, dëlo i pokornoszt
Dá vszákomi zadovolnoszt.
Drzste sze tak toga verno
Vsze dúzsoszt szpunte mémo.
Vsze to vam mér dúsevní dá.
Bláj-sent je, kí nyega má!

Zvon Boga tobte blíznyega
Brez preberanya vszáksega
Naszledújte v tom Jezusa
Szvojeaga odkúpitela.
Kí je za nász moko sztrpo
I vsze od grëhov odkúpo.
Necsinte tak ví rázloeska
Vsze postújte brez rázloeska.
Vecs za dúso, kak za tëló,
Boj vasa szkrb vszigdár vrëlo
Tak de eto nóvo létu
Szrečno teklo cëlo létu.

Vesini drzsi vsze vu rëdi
Z dëlom vszigdár bojdi krëdi
Vina, krúha de povóli
Ne'os szedo pri práznom sztóli.

Létu de veszëlo rodno,
Csi në moko, té de sztúho.
Od tocsë, od kvára zráka
Nász naj varje bozse róka,
Krave do sze fejszt dojile,
Nájmrë, csi do dobro jële.
Tëlec, prászec bó zadoszt,
V lëvaj, v stalaj nede mészta.
Kókosi do vszákden neszle
Lëpe piscence völegle
Rëcek, gószek bó povóli,
Zszabolile do po dvóri.
Eti i tam bode kúga.
I doboga Bóg kastiga.
Ali zátó vsze dobro bó
Od nigda je tak biló tó.
Tak je escse nigdár në biló
Kaj bi nikak nebí biló.

Zima csi je pretrda bár.
Tó je na kvár në biló nigdár,
Ar kém trda szí je zima,
Tëm jakse cvetë travina,
Má i ona doszt' veszeljá
Stero je pri hizsaj domá.
Dëkle, decski szo veszëli
Ar szo tū fasenszki dnëvi.
Eti dnëvi do zvönërdni
Nedo nikomi k cseméri
Vszáki decsko sze ozseni(?)
Vszáká dëkla bi sla k mózsi!

Csi dónk nistera osztáne,
Nics nedene, — csáka dúzse:
Bode k létu znóva fasenk
Nezaosztáne tá nyë senk.
Nájmrë gde szo pune mosnyë
Bode vlëka tam za sznehë
Hja! tó zse vszi dobro znájo,
Mászna kóla ráj tecsëjo.
Dúga zima vsze zaprávi
Ka szkrbno létu príprávi.
Zszivte zátó vszi zrédoma,
Da nete meli zimenkanya
Sto v zimi rad tá zaprávla.
V szprotolëtji, v létu sztráda.
Sparaj, dëlj, v zimi verno
E'n za drúgim lepó rëdno

Prav na pamet në vzmemo
Kaj de pá tū Majkesovo.
Csi nájde lëd, szpotere ga,
Csi ne nájde, rëdo de ga.
Topel jüg sze k nam pritira
Zima sze v plamine sztiri,
Toplo bode Jozsefovo
Teklo de zse té feszt dëlo.

Hitte z szprotolësnym dëlom,
Jesünëna, ovsza szëjányem,
Drëvje, trávnike z csisztite,
Gorice pri caji szkopajte.
Máli tráven, velki tráven,
V vrëmeni bó premenyáven,
Szñëg, veter vnyem bode ládo
Gyüri zátó vlat bó kázo.
Riszálcesek bode pacs lëpi,
Zburkanye de gdáte v zráki
Dezsóvje bó v ivánsceki
Zsmetno de szenó szprávlati.

Rano sztani, kesznó lezsi,
Peter, Pavel je zse blúzi,
Zszëta de ti na sinyeki
Szilje more v-kopë pridti
Ar de Jak'bëscsek dezsëvni
Oblácsni i në vederni
Nëha de sztrasno grmëla
Od nyë sze zëmla trószila.
Elias de fejszt norúvo,
Grum, blízskanye vószkazszüvo.
Rëtko gda zvé on za dén szvoj,
Dëla té, kak besznócsë voj.
Eti i tam tocsa vdári,
Zaprávi ka bó v határi
Bóg nebeszki! ti nász vari,
Od vsze neszreće obari!
Hajdina sze naj rano szëja,
Készno szlána, mraz pocëra.
Med mesami hica velka
Bode zsgála kánikula.

Jeszën bode blagoszlovna,
V szádi, v vini prav obilna.
Tak da trsza zszupa szladka
Bode vnóge z pét metala.
Za szëjádëv sze popacsí
Ar sze Ferenc zaoblácsí
K Pol'tvomi zná szñëg dünknoti
Pri káhlaj hos mogo szúzsiti.

Tak pomali mo pá v zimi
K koncí lëta, në v szrediní
Kak tó sztáro tá odide
Nóvo vszaszi pá k nam pride.
Nemam vecs, ka bi vam pravo
Prisesztinoszt szam vam oznano
I zdaj od vász dale idem,
Z' edno létu nazáj pridem.
Vsze szam lepó v versus póbro
Ocsiveszno vópovëdo,
Nika mi tak nezamerte
Kak szam pravo, sztálno verte.

*) Készno szmo je dëbili v rokë.

A nyugatmagyarországi kérdés és Magyarország határainak kérdése.

Dr. Grátz Gusztáv magyar külügyminiszter a nemzetgyűlés február 4-iki ülésén fontos beszédet mondott, melynek tartalma Magyarország határain túl is nagy figyelmet keltett. Hogy e beszédnek fontosabb részeit kellő pontossággal kifejezhessük, magyar nyelven is ismertetjük.

A beszédnek alapgondolata a következő: Magyarország, tekintettel a keleten folyósó veszedelemre, el van határozva, hogy a világbékekének és Európa nyugalmanak meghozza a legfájdalmasabb áldozatot és a trianoni béke aláírása helyezkedik, feltéve, hogy a Millerand-féle kísérőlevélben foglalt megállapítások teljes erejükben megvalósulnak.

A magyar béke delegáció és a magyar kormány ezt a kísérőlevelet, amellyel a magyar béke delegációnak a békefeltételeket átnyújtották, a békeszerződés lényeges alkotó elemének tekintik. Ennek a feltevésnek a határokról vonatkozó része így szól:

„A szövetséges és társult hatalmak foglalkoztak azzal az eshetőséggel, hogy a megállapított határ esetleg nem felel meg mindenütt a néprajzi vagy gazdasági kívánalomnak. A helyszínén megfigyelt vizsgálat esetleg szükségessé fogja tenni, hogy egyes helyeken a szerződésben megállapított határok áthelyeztessenek. Ilyen vizsgálat azonban nem lehet ma lefolytatni, mert ez bizonytalan időre kitolná a béke megkötését, amit pedig egész Európa óhajt. De majd ha a határbizottságok megkezdik munkálataikat és úgy vélik, hogy a szerződés intézkedései valahol igazságtalanok; és ha esetleg ezeknek az igazságtalanságoknak orvoslása közérdek, módjukban lesz erről jelentést tenni a nemzetek szövetségi tanácsának s ebben az esetben a szövetséges és társult hatalmak előre hozzájárulnak, hogy ha az egyik érdekeltek fél kéri, a szövetségi tanács följárlhassa jó szolgálatát abból a célból, hogy az eredeti határt ugyanazon feltételek mellett békés úton megváltoztassa ott, ahol annak megváltoztatását valamelyik határbizottság kívánatosnak mondja.”

Ez a levél tehát kétséget nem hágy aziránt, hogy Magyarország határainak megállapítása nem végleges. Már a békeszerződés 29-ik pontja is megenged bizonyos változtatásokat a kitűzött határokon, amennyiben ezeket a határkiigazítóbizottságok hatáskörébe utalja, de ezek a kiigazítások csak lokális jelentőséggel lehetnek. A Millerand-féle kísérőlevél ennél sokkal nagyobb változtatásokat tesz lehetővé. Ezeket azonban a határkiigazítóbizottságok nem intézhetik el a maguk hatáskörében, hanem erre vonatkozó javaslatokat a népszövetség elé kell terjeszteniük. A határmegállapítóbizottságok a határokat tanulmányozzák, az elkövetett nagyobb fokú gazdasági és néprajzi igazságtalanságokat megállapítják és erre vonatkozó javaslatokat a népszövetség elé terjesztik.

Az igazságos eljárás kétségtelenül az lett volna, ha ez a munka a magyar békeszerződés aláírása előtt történik meg. Azonban ez a munka hosszabb időt vesz igénybe s így a béke létrejöttét meghatározhatatlan hosszabb időre kitolta volna, pedig egész Európa már türelmetlenül várta, hogy az utolsó békeszerződés is aláírassék.

A magyar béke delegáció, valamint a magyar kormány kénytelen volt meghajolni ezen érvek előtt. A békét aláírta. Azonban a magyar kormány és a magyar nép kitartóan ragaszkodik a kísérőlevélben megígért reparációkhoz és türelmetlenül várta és várja a bizottságok megérkezését

és teljes bizalommal a szövetséges hatalmak iránt várja, hogy azok igazságot fognak szolgáltatni.

Mikor most január havában a szövetséges hatalmak egy jegyzéket intéztek a magyar kormányhoz követelve Nyugat-Magyarország átadását, a magyar kormány teljes bátorsággal és őszinteséggel tudtára adta a nagykövetség tanácsának, hogy ez a követelés ellenkezik a Millerand-féle kísérőlevél feltételeivel.

A nagykövetség tanácsa a magyar kormánynak álláspontját teljes egészében elfogadta s ezt egy jegyzékben adta tudtára a magyar kormánynak, amelyben újból ki-jelentette, hogy a kísérőlevélben foglalt ígéreteit semmiképpen sincs szándékában visszavonni.

Ennek a ténynek a nyugatmagyarországi kérdésen messze túlméno jelentősége van, mert valamennyi magyar határmegállapításra vonatkozik. Ez újabb elismerése annak, hogy a létező határokon nemcsak helyi jelentőségű változtatások lehetségesek, hanem nagyobb szabásúak is ott, ahol gazdasági és néprajzi szempontból nagyobb igazságtalanságok történtek.

V i n o .

Po Gárdonyi Géza-vi z vognszkoga.

Nedele hűtra je. Jeszénzsko szunce szija na trnác. Baracs Imre sztoji tú brezi kapúta i szegréva sze. Tó je nedelszko razveseljavanye páverszskoga csloveka. Drúgoga hipa néma cajta na tákse.

Ali má bidti, ka je Baracs Imre nē za szunca volo sztano vō na trnác. Má bidti tó gléda, kak ide lúszivo v cérkev. Má bidti ka li za toga volo sztoji, ár szvatesnyi gvant má naszebi. Gda je páver v szvatesnyem gvant, té szano k sztoji széde doj, ovak vszidár sztoji, naj sze me gvant ne zvoscsi. I Baracs Imre zdaj részen szvoje szploj nóve esrne lase má naszebi. Na prusznyeki sze me bliszcsijo gombe. Csizme je sznocskar szpuco, i szvetiljo sze me kak krávje ocsi. Vlaszē szji je lepó pocseno i vőzglado. Bajšuji je na ospicseno vőzbikszo i tak sze me vtegyújejo pod nőszom tak da bi naprávle bile.

Právim, ka sztoji i szegréva sze. Gléda v cérkev időce. Pesz túdi tam szedi pri plóti i góbec szkőz plotá potisznécs őmurno i mirovno gléda, kak gazda.

Moski v csrnog gvant, szsénzke v súmlēcsi szűknay i dēkle v cifrasztoj ópravi idejo tá pred hizov. Szsénzke velke molitvne knige májo v rókaj, dēkle mēnse knizice noszijo i lépe rőzse nasztréajo vő zsnyl.

Gda pred hizso prídejo, nisterni sze poklonji, nisterni pa né. Szsénzke i dēkle sze poklányejo.

Ár nēme cslovek pred tákovs hizov mimo idti brezi toga, ka bi notri nē pogledno, gde sze zsvi dovec drzi. Má bidti tó glédajo, csi je nyav obráz zsaloszen? Má bidti ka bi radi znali, csi je zšena zšē nazáj prisa ali né.

V vesznicskom szitki je nē návada, ka bi dvá csloveka, steriva je pop vkúpspravo, na vevkeke rázno razisla, ali má bidti ka tó návado túdi prékzēmejo od goszpode tak kak szo szsénzke kávo, dēkle pá cipele prékzēle.

Dēkle sze poklonijo. Tak sze poklányejo, kak legēnyi: z dúgim, mékim poglédno. Vē pa Baracs Imre nēma vevs kar trészeti lét i bajuszi esce na dēlavin dněvaj túdi ospiceno noszi od tisztoza mó, ka ga zšena povrgla. Gvtšno ka sze po pravici razlőcsita.

Baracs Imre na vsze tó poklányenye szamo z glavov kumne. Zsenszkaam bole dreszélno, kak déklam i moskim. Hej té zsenszke! Té vszigidár nyavo nevoio peréjo, predéjo i terejo!

Gda je zse te szelédnyi v cérkev idócsi túdi odiso. Baracs Imre na plécsé vzéme turbo i kaput i materi v kúnyo szkresí:

— Z obódóm sze né trbé pascsíti. Idem k Jancseki.

Sztára mati vópotégne rokó z tesztá i na sziná poglédne.

— K Jancseki?

— K nyémi — odgovori Imre. Némrem pozábiti toga pojba.

— Prineszi ga domó. Zméri se z-zsenóv, Imre. Pové nyéj, ka szam jazs kríva.

Imre glavó iztrósi:

— Né, nikak némó só za nyóv, i ne zmérim sze zsnýov i etom zstíki.

Prékide po ogradi, i na kólno pót sze povrné. Pesz ga ózdalecs naszledúje. Pesz dobro zná, ka ga gazda nazáj zezené, csi bi na pamet zéme.

Ali Baracs Imre sze ne zglédne nazáj, li ide, mandiga med akácami na cészti. Liszje zse zstúto gracúje. Na krája cészte je lopúj na erdecse povéjno. Gdete sze vidi erdecí szád csipnyeka. Na cészti vrábel szkácse.

Baracs je na brég priso. Od etec bi zse leliko vido tórem szószedne vészí, csi bi goripogledno. Ali on ne poglédne gori. Rávno záto ne poglédne gori, ár me na pamet pride, ka je eti prvle vszigidár popévati zacso. Hej! tam v énoj cérkvi je nyíva pop vktúpdó. Popa áldov je nisterno léto drzo, ali té na ednók je vrág szmeo nyíva blázszensztvo.

Póleg cészte trlinovi bokrovje jesztó. Imre dojvlomi edno véscio i notri go potiszne v turbo. V turbi murszkl závec szedl z erdecími ócsámi. Naj on kaj má, csi lacsén gráta.

Prék bi mogo idti po vészí, ár je zsené hizsa na ovom kráji. Ali on nescse vdligye idti po vészí, ráj kóli okrózsi po ógrada.

Tú, kak sze nazájzglédne, na pamet zéme psza.

— Hej, ka pa isces tú, ne bos só domó!

Pesz dojpúsztí rép i nazáj tira. Ali záto pá sztáne. Véndar na tó csáka, ka gazdi kaj na pamet pride i nazáj ga zezové: no, eszi poj moj pesz! Sto zná, ka szí miszli etaksega hipa néma sztvár.

Ali gazda je csemeren, ka je pesz zsným só. Pesz ne szmé hizso povrsti.

Baracs sze pálik nazájzglédne. Vidi, ka szí je pesz dojszeo. Z botom sze prtí na nyega. Pesz goriszítáne i pomáli mandiga próti dómi.

Baracs Imre dale ide po ógrada.

Zsé je eden mészecz, ka ga zséna povrgla. Mati szo bili tomál zrok. Povíjali szo Jancseka zróbcom, naj ga vóter ne szpise. Vóter je v nyem nikso fallingo né vcáno, ali záto je Jancsek dónok beteg dóbo. Zséna je tak právla, ka sze tó záto zgódilo, ár je v róbec bio zaszkáni, mati szo pa na tó erkli, naj pisces ne vcsi kokós. Récs je z récsi prísla. Zsenszke szo szí roké na ledevjé djále i szvadile szo sze.

Baracs Imre je rávnocs z ednoga áldomása priso domó. Zeléni je gráto, gda je tó velko hrabuko csújo. Né je pito zakaj gori ogen, li gda je vido ka zséna mater símfá, csemér ga poléjo i gori je zdigno bot na nyó.

No bogme, csi bi sze tó tak naréci godilo, ka páver zbije zséno. Ali priným sze tó zdaj odprým zgódilo. Zséno szo rodítelej v prgisési oznávlali, ár je jedina

csi bila i Baracs go li té dóbo, gda je trdno obecso, ka nigdár nede pijo vino ali pálinko. Ár je tákso nóro naturo méo, ka je precí na bijsé só csi je kaj pijo. Bijo je, kak bozsi bics. Tisztoja je vdaro, sto je rávno pred nyega priso. Nóra natura! Ali doszta táksi jeszte. Edna kupica vina je szploj preobné. Ovák szo krotki kak golóbje. Záto szí je on goridjó, ka nede pijo. I né je pijo. V blázszenom pokoji je zsnívo z zsenóv. Ali gda szo té nóvi farov gorizázidali, on je túdi mogo idti na áldomás, i mogo je piti na zdrávje popa. Od pét lét mó je né pijo. Dobro me szpadnolo.

Na té vdárec je zséna gorizcvilla, v hizso je bészala i v szvétosen gvant sze oblékla. Sziná je za rokó zgrábila i odísila je zsným. Rávno csz sze nazáj né zglédnola.

Baracs szo szoszedje rátali, naj ide po zséno, ka je velki kvár za nyó, csiszta, délavna zsenszka je bila, csi je glí drúgo né prineszla z zsebov, líki ka je naszebi méla.

— Píjání szí bio — je pravo pop — gvúsno ka szí ti krívec. Zséna ti zná, ka némas segé vino piti, ali vidiš, vnózsa szí nyé, ka bi száma od zsebe nazájsla.

— I némó vecs vina pijo, kakkoli bó; gút mi naj szprné, csi mó gda szvéta pijo, je erko Imre, ali tó je túdi isztina, ka je lagov pesz, steri szvojga vértá povrsze.

Tak za edním kédnóm szo kóle prísle k Baracsi. Zséne vűjec szo prísli, táksi „kajaszmarám“ cslovek, koga bajszí z ednoga krája vkumesz sztojjo, z drúgoga krája pa doliviszjo. Céli dén kadí i gléda obláke.

Baracs Imre je tak stímo, ka je nyíva zmériti priso. Z osztríni, csemérnimi ócsámi ga pito:

— Ka cséte?

— Lado, pa posztelo.

Gda je te sztári nika né gűsco, Imre sze túdi pokoj. K voglé naszlonjeni je glédo brezi récsi, kak noszi szvák na kóla tulipántosko lado, pá rózseno posztelo. Mati szo té rávnocs v cérkvi bili. Imre je né pomágo.

Gda je te sztári na kóla széno, Imre, sze geno. Víditi sze daló, ka nika csé pravíti. Ali te sztári je konyom gvó pravo i brezi szkóbódjemánye sze odpelo.

Od tisztoja mó je Baracs Imre nika né csújo od zsené, né dobroga pa né lagvoga.

Tam mandiga zdaj po ógrada. Csi bi na cészti só, tak bi lűszto pravo: priso je po zséno. Niscse naj tákse ne miszli. Na ov kráj vészí je priso. Tam sze nazáj povrno na cészto. Trdno je sztpáo. Na mékoj zemlé szo sze kázale szteze potkóv nyavi csizm. Po kólnoj cészte je só: z etoga krája je né sto idti, csi bi pa na ov kráj só, níká bi tak pravo, ka sze bojí zsené. Ne bojí sze on nikoga né. Pipo sztrímno napré drzescs je mimo só kre zsenine hizse. Né je tá pogledno. Tak da bi né on neszo pipo, nego pipa nyega, kak gőzós cúro.

Vész je tíha. Pszi ne lájajo. Baracs Imre bi né máro, csi bi od zsenine hizse pesz vőszkocso nanýega. Z botom bi ga vdaro. Ali nega tam psza. Ne bezsi za nyím niscse né.

Baracs Imre dale ide do szredine vészí. Tú zse pomáli ide. Nazáj sze povrné, tak da bi sze szamo záto povrno nazáj, ár pipo csé nazsgati, ali szkóz vktúpdjáni prgiscs nazstrega prék po vilici.

— Né só me na pamet zéli, miszli szí dreszélno. Ah, ka vrágá hodim jazs gori pa dolí, kak szprotolésnyi hlád! K színé szam priso. Mojí szín je mojí szín.

Tak sze pokrépsívi nazáj ide i sztáne pred hizsov na bot naszlonjeni Mocno pűscsáva dinszke obláke, tak csé na znánye datí, ka sze on ne bojí, li nescse notri idti.

Vé pa Jancsek ednók zse vöpride i té de gücsö zsnym. Ali Jancsek ne pride vö.

Medtém Baracs Imre má cajt poglednoti hizso. Hizsa je rávno táksa, kak pred sészt lét, escse kosza je tak poviszenya na padlása lüknyi. V ográdcseki sze na ednom koli piszker szüsi, i okóli nyega jeszénszke rózse cvetéjo rávnocs tak, kak, gda je zséna dékla bila.

Hej, doszta rózš od etec je povéhnolo na nyavom krscákši. Szaksa rózsa je z kúšúvanyom prisla.

Baracs Imre je eden kúpec kaménya vido na cészti. Zakaj bi on tam né dojszeo? Tó kaménye je né zsnino, i fics túdi tá széde, kama scsé.

Pipa je medtém vgászno. Baracs Imre go znóvics nakladé, ár jeszto v cslovcesem szitki megnehyi, gda pipa kaditi more.

I kak tú szedi pred hizsov i pipo naklája, vdilgye poglédne po vilici. Ka pa vidi? Nyavoga lagvoga psza, kak tam szedi na szrédi cészti i ózdalecs nanyega nasztréga.

— No vis, právi Baracs, pesz ne povrzse gazdo. Rinko, poj esz!

Pesz gorískócsi. V minuti je tam pri gazdi i veszélo szkácse kóli nyega.

Baracs glávi glavó psza. Dobro me szpádne, ka je né szamoten.

Ali pesz dvakrát-drikrát szmrkne i potom prékszókócsi po cészti po grabi, i tam szkácse pred kúniov.

Jancsi rávnocs té pride vö. Nove csizme má, pá nóvi kapút na plécsaj. Vé bi pa on brezi kapúta túdi lehko vöpriso, ali ocsa more viditi ka je szinek dóbo.

Pesz z velkim cmúnckanyom plése kóli Jancseka. Gori sze posztávi i lize ga.

Jancsek ga pa za sinyek primle, obiné ga: — Moj Rinko!

Baracs brezi récs gléda tó. Pocsáka, dokecs sze szin veszeli pszovi, té ga pa v nárocsa zéme:

— Poznas me?

— Moj apa, sósnya veszélo poheb.

Pesz nazáj bezi k kúnvi. Baracs Imre vidi, ka csonta pa krüh leti vö z kúnve pszovi. Rinko veszélo popádne za csonto i escse vecs proszi te neszramoten.

Notri ga písztijo v kúnvjo.

Poheb sze dojpocúsjszne z ocsini nárocs, primle nyega za rokó!

— Pojte not!

— Némo, právi kmicsno Baracs Imre, né szam záto priso.

— Dónok pojte, pojte!

Gda poheb pozsztom vlecsé ocsó notri, ténya sze szkázse v dveraj i súmiénye gvanta sze dá csúti.

Baracs Imre csúje; rozmaringovo szago túdi obcsúti, ali ne poglédne gor.

— Imre, právi eden zsnészki glász, poj notri, tam bos túdi lehko gücsö z szinon.

— Némo só, právi cslovek, né szam záto priso, ka bi notri só.

I té zdigne glavó. Z pipov v lampami osztro gléda na zséno.

I kak go gléda, vidi, kak lépa je tá zsnészka, tá nyava zséna. Nega tákse vecs v vészti. Ali vszeedno, zsnészka, stera povrzse mozsá, je cvetócsa véka, stera sze dojvlomí z dréva i v blato szpádne, né go vrédno gorizéti.

Tó szí miszli Baracs Imre, i véndar bi vöpvédo túdi, csi bi páverszki cslovek znó z recsámi vöpvédati, ka szí miszli.

Pesz, z répom migajócs hodi okóli nyi.

— Znam, právi zséna, znam, ka szí né záto priso; ne zovém te za toga volo, nego záto, naj vész naj ne vidi.

Té je priso vö lúsztvó z mese, i ózdalecs sze daló viditi, kak sze raztopi cslovecsa vnozsna na vsze kraje.

Zsnészka etak erkócs je na plécsa mozsá djála roké.

— Jeji pa ti túdi scsés, naj notri idem, je pito Baracs Jancseka.

— Persze, ka scsém, je pravo poheb. Vé pa zse tam máte vino na sztolí.

GLÁSZI Z AMERIKE.

Amerikánszka szlovénszka déca nevě szlovénszki.

„Szlobodna Rejcs“ v ednom glávnom ártikulusi od pridóse generacije (pokolénja) píse. Tak právi, ka v Ameriki narodjena szlovénszka déca zse nevě szlovénszki, ár roditeľje malo glédajo na tó, ka bi sze nyúva déca szlovénszki cštėti i písztati vesila. Doszta tákse decé jeszte, stera nevě né szlovénszki i né angluski.

Nega déla. V szlédnyi trř mészecaj preminócsaga létá je délavcom jáko tezszo slo, ár szo né dóbili déla. Doszta lúsztvá, kí szo zse etoga lagvoga — brezi déla bodócsaga — cájta zbojali, je domó, nazáj v sztáro domovino odíslo.

Céla Europa sze v Ameriko szprávia, je pravo komiszár notriprisancov. Záto zdaj amerikánszki fabrikantje li tákse lúsztvó scséjo v Ameriko písztijo, stero sze nyim povidi. V Europo komisszije scséjo vöposztati, stere bi lúsztvó prebérale. Isztino má Szlobodna Rejcs, gda tak píse, ka je tó trzstvo z lúsztvom, rabszolgakereskedés.

Doszta razbojnikov jeszte v New-York-i, Chicago-i, Philadelphí-i, Boston-i i v drúgi velki várasaj, doszta tóvájsztva i ludómorsztva zse godi. Szlobodna Rejcs píse, ka je bojna pokvarila lúsztvó. Lúsztví szo vsze dobro obecsávati na tiszti híp, gda sze bojna szkoncsa. Ali z toga velkoga obecsávanya sze nika né szpunilo, lúsztvó je z bojne domó priso, ali déla néme dobíti.

Od méra písejo dr. Stiegler Ernő bethlehemszki farar v „Szlobodnoj Rejcs“-i. Vöpokázsejo, kak szo csehszki, rumánszki i szrboszki agitátorje Wilsona vkanili, tak ka je on, te prvési professor, edne knige vödó, v steraj je poszvedocsiti sto, ka je med témi národami Vogrszkoga országa lúsztvó nájbote zasostánó v kulturi. Po táksem je né csúda, ka je on Vogrszki ország raztálati sto. Ali lázs krátke nogé má i z szapov dugo ne láda. Amerikánszki politikúsje zse dobro vidijo, kaksza je kultura té nóvi országov, dóbro vidijo túdi, ka mále národe zagrliti scséjo.

Krainci pá pácsijo lúsztvó. V Bridgeportí je eden krainszki barát nase vogrszko-szlovénszko lúsztvó z szilov i z pritiszávanyem v Krainszko-Szrboszko jednoto sto zapelati, záto od szlovénszokoga drztstva szakseféle lázse razszúrjavo. Szlobodna Rejcs me etak píse: „Goszpon Golobicsek (tó je imé barát) nyáj ti nase szlovénszko lúsztvó. Trgaj sze ti x katolicászánkím vadlúvanyem, ár je tó tvoja dúzsnoszt... Politiko, drúzstvo ti tányáj, ár k tome ne razmis. Csi bos ti z nasi posteni Szlovénov Krajnce rédo, tó sze neprídóbája k tvojoj szlúsbí. Mi, kí szmo Szlovenci, osztánemo Szlovenci. Mi mo szí szvoj sztári szlovénszki jezík goridrzáli, ár nam je té nas jezík doszta za vékse, kak pa Krainszki-Szrboszki. Mi Szlovenci zse za drúgo níkaj ne posztávlemo, szamo za nase szlovénszko pravico, stero nam ti nisterní Krainci, gli tak eti vu toj szlobodnoj Ameriki, kak vu nasem sztárom

kráji, pospojzili sescéjo krajzéli. Mi Szlovenci szmo taksi ocsákov déca, ka vu vavlúványa pitányi postújeno száksega csloveka, ali vu nasem národnóm i jezickom pitányi tó nescemo notriszpoznati, ka bi káksi Krainci nász dolobrnoli z nasega kulturszkoza jezika i písma. Goszpón Golobec naj tányájo tó zbúrkanje, tak csi oni sescéjo Krajnszko fabríko goriposztaviti, vu steroj vecs Kraincov sescéjo réditi, jo morejo med drúgim národnóm goriposztaviti, ali né med nami Szlovincami. Mi Szlovenci mo vse drúgo, szamo Krajnci Szribi nescemo posztáti.

POLITICSNI GLÁSZI.

Antanta miniszterje szo v Páris na gyűlés vküpprisli. Doszta szo sze stúkali od rázlocsi dugováný. Od ruszoksi bolszevikov, ki zdaj v szprotolétji znovics velko bojno sescéjo zacsniti, i ki v antanta országj doszta prijáteleo májo. Od toga, kak bi trébo Ausztríjo pomágoti. Od toga, kak bi mogli Némszkoga országa vojszko razbésziti. I od toga, kelko bi mogo Némski ország plácásti. V tom szlédnem pitányi szo sze zgljáli i na Némski ország szo 230 milliárd zlati márkov bojnszke dácsé vövgli. Gvúсно je, ka Némski ország telko nigárd nede mogo plácásti. Némski orszácsi gyűlés je z ednim glászom protestiro proti tuo nemogecnoj sumi i tó protes-teránye je razislo sseroma po céloj drszéli.

Novine szo doszta písale od té páriske konferencie. Tak sze vidi, ka sze antant razlócsi. Novine tak písejo, ka szvét antanta potrebuje ár more biti nikse vóditelsztvo szvéta, stero je pred Bógom i pred historiov odgovoreno za to, ka sze godi i stero ne dopúszti, ka bi sze szvét znovics vuzsgo. Csi sze antant vküpszine, té Europa brezi vóditelsztva osztáne. Antanta dúsznoszt je vópopraviti fallinge, stere je vesino, gda je szelénye ládanya raztoro v Europi i gda je imperialiszticnim cílom szloboden tekáj dopúszto.

Ausztríja je v pevecs szmetnom polozsáji. Ednoga léta deficit je obri 40 milliárd korón. Csi od vónésnyi országov pomócs ne dóbi, vküp sze more szúnniti. Goóde, angluski politikus je ednome novinipiszári etak pravo: Ausztríja je zdaj v politicnoj i vérsztvinszkoj pogúbelsznozt, csi kormány pomágunya ne dóbi, té de Ausztríja porob bolszevikov ali sze pa raztála med szoszednimi országami. Ausztríjanci bi sze radi z Némskim országom vküpvézse, ali tó je nemogécsé, ár Némski ország némre Ausztríjo hrániti i némre nyéní dúg prékzéli. Mac Clure v „Times“-i tak píse, ka je od 200 lét mo escse eden ország né bio v táksój nevíli, v kaksój je zdaj Ausztríja. „Liberté“, francuske novine tak písejo, ka Csehazski ország i Jugoszlavíja zdaj z radostjov gléda, kak sze Ausztríja mantrá, ali té orszáji sze naj ne gízadjo i ne radújejo, ár sze trno naleci zgodí, ka tá nevola prékvárdi na nyi. Kak „Neue Freie Presse“ glázi je francuski nagykóvet v Becsi Ausztríjance opomíno, naj, ne racúnájo na tó, ka sze Ausztríja z Némskim országom vküpvézse, ár csi bi sze tó zgodílo, té nóva bojna posztáne, antant pá nescse nóvo bojno; antant na tom déla naj sze v prvésoj monarchíji nazáj posztávi vérsztvinszki szítek. kak je pred bojnov bio.

Od Balkána v prvésoj ausztríjszkoj-vogrszkoj monarchíji píse Mac Clure, prestímáni angluski politikus v „Times“-i. Zselénice szo na níkoj príse, nóve meje szo vozsnjo zselénice zapravile. Csi bi sze káksé déte z plajbáj-szom na mapi spílalo i tak bi rédlo nóve meje, escse té bi sze né norése napravile. Nóve meje sze neszáméjo réditi brezi kebúzuványa na vérsztvinszkoga szítek.

Prísésztina numera prvoga márciusa zhája vó.

POGLÉD.

Národná netrpívoszt. Z csaszoma zácsamo razmíti Kraince. Oni szo sze od pédzészt lét mó vszígárd szvájúvali z ausztríjszkimi Némcimi. Tak szo miszljí, ka szmo mi rávnocs tak csiníli z Vógrimi. Za nyi je szploj nóvo bíló, gda szo etí níka tákséja né najsíli. Mi Vendi szmo do etoga mó né poznali národnó netrpívoszt, mi szmo z Vógrimi vszígárd pokomo vküpvízéli. Tak sze vidi, ka mo sze mi Vendi zdaj vesli, ka je národná netrpívoszt. I zácsamo sze zse vesiti, Zse obcsútimo, ka jeszte národná netrpívoszt, i — szaloszno je, ali íszina je — tó národnó netrpívoszt proti nasimi bratami moremo obcsútíti. Ali krivói szmo né mi.

Zselénice ergyávio. Te hűdi v pekli sze gvúсно samejé, gda na tó gléda, ka je tó „oszlobodjénye“ národov, na szvét prineszlo i ka je velka „bratovna lúbéznosz“ vse né vesíníli. Najmre sze pa té samejé z szréa, gda na nase zselénice gléda, stere ergyá je. Múrszka zselénicea túdi sztoji, li vesászi vesászi vozi. Z konyszskimi kólamí vozíjo lokomotívi drva, i gda zadoszta drv jeszte, notrizakúríjo, lokomotív fúcsne i tá sze pela. Tak miszlim, ka sze tiszti konyi túdi szmejó, steri drva vozíjo szvojemi zselénicomi brati. Ali má biti, ka oni májo szréa i szkluze ji polévájo.

I nasa zselénice? Tá je szploj emrkíola. Lokomotív sze je pokvaro. Nika szo ga vópopravíli i vardéváli szo ga, csi de dober. Tiszkalí szo ga, tiszkalí, ali do mosztá szo ga rávnocs né mogli polisznozt. Nase lúszto je pa glédalo, glédalo. Nika je né pravlo, ali máli pojbe szo sze szmejávali.

Pá sze rédi nóva zselénice. Nika nyim voný, ár novine pá od nóve zselénice písejo, stera Szoboto z Ormozsom vküpvézse. Csújete, zse je traszeránye vódáno, zse je v Ljutoméri edna cészst goriposztávána, stera de délo pelala. I inzselér príde, i szemta de hodo po nasoj krajíni, naj lúszto vidi, ka de sze zselénicea szprávlava. Pá szpomínájo brzovlake, i pá Fiume i Pozsony.

Ali, ka bó z Koroscom, ki je vópvédo, ka v tom vréméní rávnocs miszli neszáméno na nóve zselénice, ár táksé „sztvaré“ zdaj milliárdé kostájo. Áli tó je té bíló, gda je néba cészsta bíla, zdaj sze pa tak vidi, da bi sze oblácsila. Zató sze zdaj zse pá lehko rédijo zselénice. Miszlim, ka nasemi lúsztví né tré de Joszta raztolmácsiti, ka tó znamenúje.

Vküppiszanye lúsztva. Januáriusa 31-oga je v Jugo-szlávíji vküppiszanye lúsztva bíló. Novine szo napré opomínale lúsztvo, naj sze za Szlovene notriszpise, ár ki sze ne szpoz-nájo za Szlovene, tiszti némájo mészta v szlobodnoj Jugo-szlávíji. Li telko escém povédáti: Vógrí szo etakse opomínanye nigárd né vódáváli, ali dónok szo je tószíli, ka oni lúsztvo z szílov, z prítiszkáványem i z kásílogv prineszég na tó ka sze za Vógre szpozna. Trno szlaba more biti nyúva pravica, csi táksé opomínanye morejo vódávati. Vé pa zdaj zse né ládájo Vógrí, zse oni némrejo pregányati lúsztvo. Zakáj, ali pa tiszci csréfo?

Odgovoren reditel: MIKOLA SÁNDOR.

Reditelsztvo ino vódávanye:

Budapest, VI., Nagy János-u. 7.

Céna napréplácsanye za Vogrszki ország 40 korón na léto.

Napréplácsanye túdi gorívészé

Wellisch Béla knigovezár v-Szentgotthárdi.

HORNÝANSZKY VIKTORIA STAMPARLJA, BUDAPEST.